

30.8.2013

Ympäristöministeriö
Lausuntopyyntö luonnoksesta työryhmän loppuraportiksi
28.6.2013, YM009:00/2012

Rakentamisen materiaalitehokkuuden toimenpideohjelmaa
valmisteleva työryhmä

RAKENTAMISEN MATERIALITEHOKKUUDEN TOIMENPIDEOHJELMA

Motiva Oy kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta rakentamisen materiaalitehokkuuden toimenpideohjelmaa valmistelevan työryhmän loppuraportiksi ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Luonnonvarojen kestävä ja vastuullinen käyttö on keskeinen asia yhteiskuntamme kannalta. Rakentamisen materiaalitehokkuudella on tässä suuri merkitys. Esitetty toimenpideohjelma antaa kokonaisuudessaan hyvän lähtökohdan rakennusmateriaalien tehokkaaseen hyödyntämiseen, jätteen synnyn vähentämiseen ja kierrätyksen edistämiseen. Toimenpideohjelmassa esitettyjen seitsemän erilaisen toimenpidekokonaisuuden toteutuminen vaatii määrätietoista ja pitkäjänteistä yhteistyötä eri toimi- ja hallinnonalojen välillä.

Motiva Oy on valtionhallinnon sidosyksikkö ja voi vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti olla toteuttamassa keskeisiä loppuraporttiluonnoksessa esitettyjä toimenpiteitä (4.1.–4.7.), joista monet vaativat poikkihallinnollista energia- ja materiaalitehokkuuden asiantuntija- ja viestintäosaamista sekä neuvonta-, koordinointi- ja verkottamistaitoja. Motiva mainitaankin jo ehdotettuna toimijana toimenpiteessä 4.2. Kiinteistönpidon ja korjaamisen energiatehokkuus. Esitetyistä toimenpiteistä 4.6. Rakennusmateriaalien kierrätyksen edistäminen ja 4.7. Lajittelun ja kierrätyksen teknologian edistäminen on Motivalle luonteenomaisia toimintoja kuten myös kohdissa 4.1. Uudisrakennusten energiatehokkuus ja 4.3. Materiaalitehokkuusosaamisen lisääminen. Monia esitettyjä toimenpiteitä tai niihin liittyviä asioita Motiva on ollut jo eri tavoin suunnittelemassa ja toteuttamassa.

Seuraavassa esitämme näkemyksiämme toimenpideohjelmasta ja sen liittymistä muihin ohjelmiin yleisellä tasolla, jonka jälkeen on poimintoja muutamista Motivan lähtökohdista keskeisimmistä toimenpiteistä.

1. Toimenpideohjelman tarpeellisuus sekä asemointi ja liittymät suhteessa muihin ohjelmiin

EU-lainsäädäntö, kansallinen toiminta ja resurssit

EU-lainsäädäntö ja muut kansainväliset velvoitteet tuovat jatkuvasti uusia paineita kansallisella tasolla niihin liittyvän hallinnollisen työn, toimeenpanon ja saavutettujen tulosten seurannan kannalta.

Jotta nykyiset ja jatkossa edelleen kiristyvät tavoitteet voidaan saavuttaa, on olennaista huolehtia riittävästä resursseista nykyisin toimiville toimenpiteille. Lisäksi tulee varautua uusien käynnistettävien toimien niin hallinnollisen työn kuin toimeenpanon turvaavaan resursointiin.

Eri hallinnonalojen säädösten ja ohjelmien yhteistoiminta

Materiaalitehokkuuteen liittyvissä aloitteissa ja uusissa ehdotuksissa sääntelyksi ei läheskään aina ole riittävässä määrin otettu huomioon samalle alueelle kohdistuvaa muuta sääntelyä, toimenpideohjelmaa tai aloitteita. Tämä tulee selkeästi esiin muun muassa viimeaikaisissa kansallisissa ohjelmissa ja aloitteissa. On tärkeää, että kansallisella tasolla huolehditaan siitä, etteivät eri hallinnonalojen säädökset ja toimenpiteet ole keskenään ristiriidassa ja päällekkäisiä, ja siten vaikeuta työn toimeenpanoa ja tulosten saavuttamista entisestään.

Luonnoksen mukaan lähtökohtana on laatia rakentamisen materiaalitehokkuusohjelman ja kansallisen materiaalitehokkuusohjelman pohjalta yhteinen valtioneuvoston periaatepäätös. Materiaalitehokkuuden edistämistoimenpiteiden muodostaman kokonaisuuden hallinnan ja vaikuttavuuden kannalta tämä vaikuttaa mielestämme hyvältä ja perustellulta lähtökohdalta.

Pidämme erittäin myönteisenä, että toimenpideohjelman valmistelussa on ollut mukana laaja-alainen joukko alan toimijoita. Tämä on edellytys vaikuttavien toimenpiteiden tunnistamiseen ja se myös osaltaan myötävaikuttaa niiden toteuttamista. Yksityiskohtana kannattaisi harkita toimenpideohjelman toteuttamiseen osallistuneiden asiantuntijoiden ja heidän varahenkilöiden listaamista sekä mahdollisesti myös työpajoihin osallistuneiden henkilöiden listaamista esimerkiksi liitteessä.

Toimenpideohjelma sisältää myös viittauksia moniin keskeisiin kansallisiin ja kansainvälisiin strategioihin ja muihin dokumentteihin. Toimenpideohjelman vielä monimuotoisemman hyödynnettävyyden kannalta nämä strategiat ja dokumentit kannattanee selkeästi raportoida lähdeluettelossa.

On erinomaista, että toimenpideohjelmaa suunniteltaessa on huomioitu syksyllä 2013 valmistuvan kansallinen materiaalitehokkuusohjelman, ympäristönsuojelulain ja Kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelman sekä UUMA2-ohjelman, energia- ja ilmastostrategian, biotalousstrategian, puurakentamisen edistämishjelman tavoitteet.

2. Poimintoja ohjelmaluonnoksesta

Materiaalitehokkuuden määritelmästä ohjelmassa

Luonnoksessa todetaan, että ohjelman yhteydessä materiaalitehokkuudella tarkoitetaan periaatetta tai toimintatapaa, jonka avulla ehkäistään materiaalihävikkiä ja vähennetään

syntyvän jätteen määrää. Näkemyksemme mukaan tämä määritelmä kattaa vain osan materiaalitehokkuudesta, koska se keskittyy rakentamisen materiaalitaseessa lähes yksinomaan tuotoksiin keskittyen niissäkin hävikkiin ja jätteisiin, mutta kiinnittää vähemmän huomiota materiaalien tehokkaaseen käyttöön rakentamisessa sinänsä. Toimenpideohjelma tarkastelee materiaalitehokkuutta jätelainsäädännöstä käsin. Esimerkiksi Motivan käyttämä määritelmä ”Materiaalitehokkuus on kilpailukykyisten tuotteiden ja palvelujen aikaansaamista pienenevin materiaalipanoksien siten että haitalliset vaikutukset vähenevät elinkaaren aikana” kattaa mielestämme laajemmin materiaalitehokkuus-käsitteen.

Ohjelman toimenpide-ehdotusten jäsentelystä

Työryhmän asettamispäätöksessä 10.4.2012 annettiin työryhmälle tehtäväksi valmistella toimenpide-ehdotukset kolmesta asiakokonaisuudesta, jotka olivat 1) tieto, välineet ja osaaminen, 2) suunnitteluprosessi ja työmaan hallinta sekä 3) kierrätys ja uudelleenkäyttö. Ohjelmaluonnoksen toimenpide-ehdotukset sisältävät elementtejä näistä asiakokonaisuuksista, mutta ehdotusten rakenteen, sisällön ja painopisteiden suhde asettamis päätöksen asiakokonaisuuksiin voisi olla selkeämpi.

Ohjelman toteutuksen organisointi ja seuranta

Luonnoksen mukaan ohjelman toteutuksen organisointi ja seuranta on mahdollista kytkeä kansallisen materiaalitehokkuusohjelman yhteyteen. Lisäksi luonnoksessa todetaan, että ohjelman toteutuksen seuranta pyritään järjestämään verkostomaisesti.

Katsomme, että ohjelman toteutuksen organisoinnista ja sen seurannan järjestämisestä olisi hyvä olla konkreettisempi ehdotus aikatauluineen ja resursseineen. Tämä edesauttaisi toteutusta ja loisi pohjaa kytkennälle kansalliseen materiaalitehokkuusohjelmaan.

3. Lopuksi

Toimintojen organisointi

Pidämme tärkeänä, että kansallisia organisointiin tms. liittyviä ratkaisuja tehtäessä huolehditaan siitä, että materiaali- ja energiatehokkuutta edistävien toimien rahoitus valtion talousarviossa pysyy vähintään nykyisellä tasolla

Motiva Oy haluaa jatkossakin olla mukana toteuttamassa energia- ja materiaalitehokkuuden käytäntöön viemistä tarjoamalla niihin liittyviä asiantuntija- ja viestintäpalveluita eri hallinnonalojen käyttöön. Tämä työ on kustannustehokasta ja valtiontaloudellisesti vaikuttavaa.

Helsingissä 30.8.2013

Jouko Kinnunen
toimitusjohtaja
Motiva Oy